

Neklidný konec poděbradské éry: kruciáta, náboženské spory a Jednota bratrská

Papežství, koncily a české země v pozdním středověku

Evropou křížem krážem

- Po roztržce s Piem II. hledá Jiří v Evropě spojence – ještě r. 1462 uzavírá přátelské smlouvy s **Fridrichem III.** a **hlohovskou dohodu** s Kazimírem IV.
- **Květen 1464** – Jiřího diplomatická iniciativa ohledně **sjednocení křesťanských vládců**: nová celoevropská instituce by usilovala o řešení **sporů arbitrážemi** a **odvrácení turecké hrozby**
- **Dohoda s Francií** ohledně budoucí spolupráce a Jiřího pravověrnosti
- **1465–1467**: královské poselstvo hájí Jiřího zájmy v celé řadě evropských zemí (v čele **Lev z Rožmitálu**, autory deníků **Václav Šašek z Bírkova** a **Gabriel Tetzl**)

Pražská disputace r. 1465

- Neklidná situace v zemi po papežském zrušení kompaktát r. 1462 vedla k **potřebě svolat sněm obou náboženských skupin**
- Disputacím **předsedá samotný král** za účasti řady laiků obou stran; mluvčími katolíků **Hilarius Litoměřický** a **Václav Křižanovský**, názory utrakvistů tlumočí **Rokycana**
- Nosnými tématy **kompaktáta, svátosti, poměr k papežství**; Jiří hovoří o **moci** královské (stavovská volba) a **důstojenství** královském (církvní korunovace)
- Hilariovy vývody následně shrnuty (patrně kališníky) do **šesti propozic**, na něž strana podobojí písemně reaguje (6. teze: „*Post prohibicionem pape omnes, qui communicant laici sub specie utraque, peccant mortaliter.*“)

Pavel II. a druhá husitská válka

- R. 1464 předvolán Jiří před papežský soud (půhon), což zopakuje v srpnu 1465 nový pontifik **Pavel II.** (1464–1471)
- **23. prosinec 1466** – papež prohlašuje **Jiřího za kacíře zbaveného trůnu**, už rok předtím se katolická opozice v zemi zformovala do **Jednoty zelenohorské** pod vedení Zdeňka ze Šternberka (posvěcena papežem)
- Výzvy ke kruciátě se nakonec chopil Matyáš Korvín, jenž se nechává **3. května 1469** zvolit v **Olomouci českým králem**:
„... královský titul přijal tento pán, na prosby naše (...) nepochybně odhodlán vládnout a šťastně zvítězit v boji proti kacířům, které usiluje vyhladit a od základu vykořenit.“ (papežský legát)
- Korvín tímto jednoznačně **porušil svůj slib** daný po fiasku u **Vilémova** (únor 1469)

Neblahé dědictví dvojkrálovství po Jiříkově smrti

- **R. 1471** umírají **Rokycana** (22. února), král **Jiří** (22. března) i papež **Pavel II.** (26. července)
- Na květen 1471 svolán **sněm do Kutné Hory** – Pavlovi legáti zde rozhodně **odmítli volbu Vladislava Jagellonského**
- Nový papež **Sixtus IV.** (1471–1484) se jednoznačně kloní na stranu **Korvína jakožto českého krále**
- Nicméně ze strany kardinála **Marca Barba** (1472–1474) přichází iniciativa **ke smírnému řešení celého sporu**, což lze pozorovat i ve stavovských kruzích

Jednota bratrská v roli bludařů a kacířů (do r. 1467)

- V průběhu padesátých let se **pod Rokycanovou kazatelnou** v Praze formuje skupina horlivých **zastánců novozákonních principů** v čele s **bratrem Řehořem**
- Rokycana zajišťuje poklidný **přesun rodící se Jednoty** na litické panství **do Kunvaldu (1457/1458)**
- Příslušníci nového hnutí se však objevují **po celé zemi, r. 1461 vyslychání a uvěznění novoměstští stoupenci** Jednoty (toto první pronásledování iniciuje Jiří zavázaný tajnou korunovační přísahou)
- Zásady: velmi **prostý a mírumilovný život, odmítání vzdělání, řemesla nutná k obživě a ošacení, prosté ceremonie...**

Jednota bratrská v roli schizmatiků

- Základní věroučné zásady formulovány r. 1464 při „svolání na horách Rychnovských“
- Po neúspěšném hledání pravé církve přikročeno k **radikálnímu kroku**: někdy v r. 1467 **ustanoveno devět kandidátů** na kněze a **losem určení tři z nich** (Matěj z Kunvaldu, Eliáš z Chřenovic a krejčí **Tůma Přeloučský** jakožto biskup)
- Takto radikální krok **nemohl již přehlížet ani Rokycana**, jenž se nyní na pronásledování Jednoty aktivně podílí; naopak Lupáč k volbě vlastních kněží Jednotu **patrně nabádal** a jejich krok zřejmě posvětil slovy „*Vy jste se o veliké věci pokusili a lidu těchto časov nepříjemné...*“
- Radikální počín Jednota zmírnila, když byl **Tůma** posléze **vysvěcen na biskupa knězem Matějem ze Žamberka**

Domek na sboru

„Vybrali tedy dva, Josefa (...) a Matěje; pak se modlili: ‚Ty, pane, znáš srdce všech lidí; ukaž, koho z těch dvou sis vyvolil, aby převzal místo v této apoštolské službě, kterou Jidáš opustil, a odešel tam, kam patří.‘ Potom jim dali losy a los padl na Matěje; tak byl připojen k jedenácti apoštolům.“